

กฎหมายล้มละลาย (Bankruptcy Law)

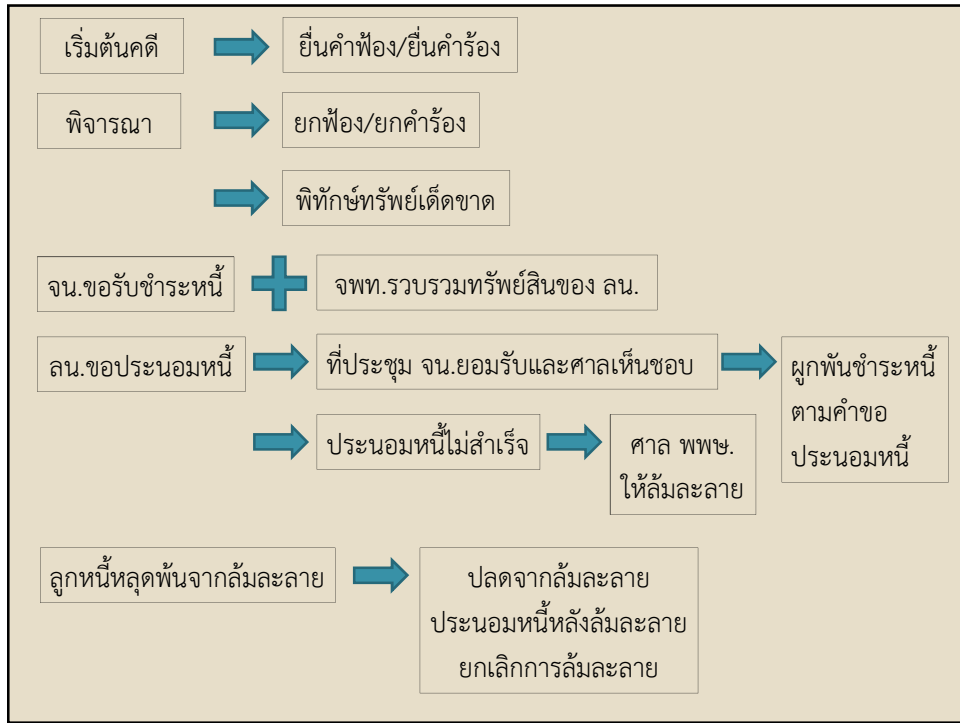
ธีรทัย เจริญวงศ์

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

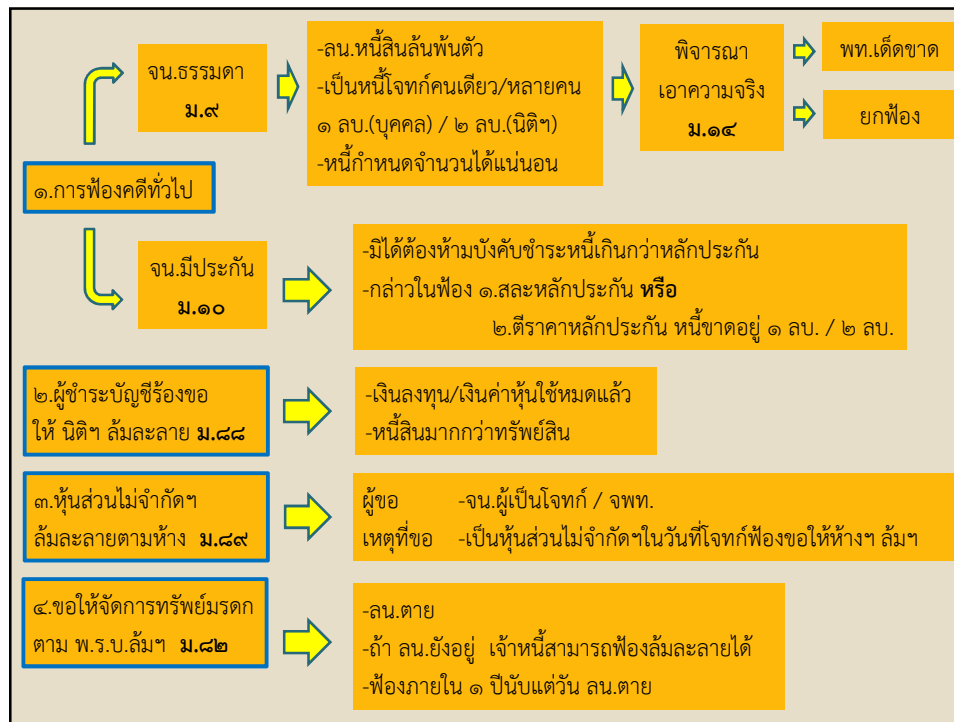
คดีล้มละลาย (Bankruptcy Case) เป็นกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการดำเนินการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อนำมาจัดการจำหน่าย นำเงินสุทธิที่ได้มาแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายภายใต้หลักบุริมสิทธิ โดยเจ้าหนี้ทั้งหลายจะได้รับชำระหนี้ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกัน

ฝ่ายลูกหนี้ คู่คุ้มครองลูกหนี้มิให้ถูกเจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งในหนี้ที่อาจขอรับชำระได้ โดยมีกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่สุจริตชำระหนี้ที่มีอยู่ให้เสร็จสิ้นไป

ฝ่ายเจ้าหนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ มีมาตรการห้ามลูกหนี้จำหน่าย หรือโอนทรัพย์สินของตน หากลูกหนี้ฝ่าฝืน การกระทำนั้นจะตกเป็นโมฆะ และต้องรับโทษทางอาญา

การฟ้องคดีล้มละลาย

มูลแห่งการฟ้องคดีล้มละลาย

มาตรา ๗ ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอาจถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายได้ ถ้าลูกหนี้นั้นมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

เงื่อนไข ๒ ประการ

๑. ลน.มีหนี้สินล้นพ้นตัว (หนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน)

๒. ภายใน ๑ ปีก่อนนั้น

ก. ลน.มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร

ข. ลน.ประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไม่ว่าด้วยตนเองหรือตัวแทนขณะ

ยื่นฟ้องหรือร้องขอให้ล้มละลาย

ค. ลน.เคยมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรภายใน ๑ ปีก่อนนั้น

ง. ลน.เคยประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไม่ว่าด้วยตนเองหรือตัวแทน

ก่อนนั้น

ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรหมดอายุ ถือไม่ได้ว่าประกอบธุรกิจ ในราชอาณาจักร

ฎ.๒๖๕๑/๔๔ ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจในประเทศไทยของจำเลยสิ้นอายุไปแล้ว
จึงไม่มีการประกอบธุรกิจ ถือไม่ได้ว่าจำเลยมีภูมิลำเนาในประเทศไทย การที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ
ไปเมื่อวันที่ ๓๐ มิ.ย.๒๕๓๓ โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๗ ก.ค.๒๕๔๑ มิใช่กรณีที่จำเลย
ประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรในขณะที่มีการขอให้ล้มละลายหรือภายในหนึ่งปีก่อนนั้น โจทก์
จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๕๐

การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มี
ภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือโดย
ตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ๒๕๕๒

มาตรา ๓๐ ในระหว่างที่ศาลล้มละลายภาคยังมีได้เปิดทำการในท้องที่ใด ให้ศาลล้มละลายกลางมีเขตในท้องที่นั้นด้วย การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอจะยื่นต่อศาลจังหวัดซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้นก็ได้ ให้ศาลจังหวัดแจ้งไปยังศาลล้มละลายกลาง เมื่อศาลล้มละลายกลางรับคดีนั้นไว้แล้วจะออกไปทำการไต่สวน นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลจังหวัดแห่งท้องที่นั้น หรือจะกำหนดให้ทำการไต่สวน นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลล้มละลายกลางก็ได้ตามที่ศาลล้มละลายกลางจะเห็นสมควร

ศาลล้มละลายกลางอาจขอให้ศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่มีการยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอไว้หรือศาลจังหวัดอื่นใดดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีได้ตามความจำเป็น ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลจังหวัดนำวิธีพิจารณาคดีในหมวด ๓ มาใช้บังคับแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้น

ค่าธรรมเนียมการฟ้องคดีล้มละลาย

ค่าขึ้นศาล	ศาลชั้นต้นเรื่องละ ๕๐๐ บาท ศาลชั้นอุทธรณ์ ๕๐๐ บาท (ม.๑๗๙)
เงินประกัน	วางพร้อมฟ้อง ๕,๐๐๐ บาท (ม.๑๑)

มาตรา ๑๗๙ ค่าธรรมเนียมในคดีล้มละลายให้คิดตามอัตรา ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าขึ้นศาลสำหรับคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย ห้าร้อยบาท
- (๒) ...

มาตรา ๑๑ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายต่อศาลเป็นจำนวนห้าพันบาทในขณะที่ยื่นคำฟ้องคดีล้มละลาย และจะถอนคำฟ้องนั้นไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต

ศาลมีอำนาจเรียกให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์วางเงินประกันค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ร้องขอ ศาลมีอำนาจส่งเงินประกันค่าใช้จ่ายคงเหลือภายหลังหักค่าใช้จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในคดีล้มละลายนั้น

หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลาย

มาตรา ๙ เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(๑) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๒) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และ

(๓) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

“ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว”

๑.๑ มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามความเป็นจริง คือมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน

๑.๒ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าเป็นบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

มาตรา ๘ ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๑) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แห่งเจ้าหนี้ทั้งหลายของตน ไม่ว่าจะได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(๒) ถ้าลูกหนี้โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาหลง หรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าจะได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะต้องถือว่าเป็นการให้เปรียบ ไม่ว่าจะได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(๔) ถ้าลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

ก. ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร

ข. ไปเสียดังจากเคหสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน หรือหลบไป โดยวิธีอื่นหรือปิดสถานที่ประกอบธุรกิจ

ค. ยักย้ายทรัพย์สินไปให้พ้นอำนาจศาล

ง. ยอมตนให้ต้องคำพิพากษาซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ

มาตรา ๘ ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว...

(๕) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้

(๖) ถ้าลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใด ๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(๗) ถ้าลูกหนี้แจ้งให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(๘) ถ้าลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(๙) ถ้าลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

มาตรา ๘ (๔) ถ้าลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

ก. ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร

ข. ไปเสียดอกเคหสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน หรือหลบไป โดยวิธีอื่น หรือปิดสถานที่ประกอบธุรกิจ

ค. ยักย้ายทรัพย์สินไปให้พ้นอำนาจศาล

ง. ยอมตนให้ต้องคำพิพากษาซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ

ปิดสถานประกอบการเพื่อหนีหนี้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัว

ฎ.๗๔๕๔/๔๘ โจทก์ส่งหนังสือทวงถามให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ ๒ ครั้ง ไปยังภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๑ ครั้งแรกได้รับแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ ย้ายที่อยู่ไม่ทราบที่อยู่ใหม่ และครั้งหลังระบุเหตุขัดข้องว่าไม่มีเลขที่บ้านตามเจ้าหน้าที่ ชี้แจงหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยที่ ๑ ที่บ้านเลขที่ดังกล่าวปรากฏในรายงานของพนักงานเดินหมายว่ามีลักษณะเป็นบ้านร้าง ไม่มีผู้อยู่อาศัยเป็นเวลานานแล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการปิดสถานประกอบการเพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘ (๔) (ข) ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว

ฎ.๕๖๗๓/๓๐ จำเลยทั้งสองถูกเจ้าหนี้อื่นกับโจทก์ฟ้องคดีอาญาหลายเรื่อง จำเลยที่ ๒ จึงหลบหนีไป การส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องคดีนี้ให้แก่จำเลยที่ ๒ ต้องประกาศ นสพ. ส่วนจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนก็ต้องส่งโดยวิธีปิดหมายโดยผู้ส่งหมายรายงานว่ามีป้ายชื่อห้างจำเลยที่ ๑ อยู่ที่ภูมิลำเนาตามฟ้อง ทั้งโจทก์นำสืบได้ความว่าจำเลยทั้งสองไม่มีทรัพย์สินใดที่จะชำระหนี้ได้ พฤติการณ์ถือได้ว่าจำเลยทั้งสองได้ไปเสียจากเคหสถานที่เคยอยู่และปิดสถานที่ประกอบธุรกิจเพื่อประวิงการชำระหนี้ หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยทั้งสองมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘ (๔) แล้ว

ข้อสันนิษฐานตาม ม.๘ ต้องมีอยู่ในขณะมีการฟ้องขอให้ล้มละลาย มิใช่ปรากฏหลังจากฟ้องขอให้ล้มละลาย

ฎ.๗๙๘/๕๓ การพิจารณาถึงฐานะหรือข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐานว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัว ตาม ม.๘ ต้องเป็นข้อเท็จจริงต่างๆที่มีอยู่แล้วในเวลาที่โจทก์ฟ้องคดีล้มละลาย การที่เจ้าพนักงานเดินหมายของศาลส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยโดยปิดหมายไว้ ณ ภูมิลำเนาของจำเลย รายงานว่าสอบถามจากบ้านข้างเคียงแล้วได้รับแจ้งว่าคนในบ้านออกไปธุระ ไม่มีใครรู้จัก มิใช่ข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วในเวลาเริ่มต้นการฟ้องคดีล้มละลาย จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยไปเสียจากเคหสถานที่เคยอยู่เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ตาม ม. ๘

มาตรา ๘ (๕) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้

ลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี เจ้าหนี้ไม่ต้องมีหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้

ฎ.๘๘๗/๓๕ การที่จำเลยถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี ย่อมเข้าข้อสันนิษฐานของ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘ (๕) ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว โจทก์จึงฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ก่อนตาม ม.๘ (๙)

ข้อสันนิษฐานตาม ม.๘ ใช้เพียงอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งเท่านั้น

ฎ.๕๓๙๑/๔๘ โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ ตามหมายบังคับคดีและได้ขายทอดตลาดทรัพย์แล้วแต่ยังมีหนี้ที่ค้างชำระโจทก์อยู่อีก เข้าข้อสันนิษฐานว่าจำเลยที่ ๑ มีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘ (๕) โดยโจทก์ก็ต้องอ้างข้อสันนิษฐานตาม ม.๘ (๙) อีก ในการขอให้ล้มละลายโจทก์จะอ้างข้อสันนิษฐานใดอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งของ ม.๘ ก็ได้ และในการฟ้องให้ล้มละลายก็ไม่จำเป็นต้องมีการทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘ (๙)

ลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานตาม มาตรา ๘ (๕)

ฎ.๑๐๗๘๑/๕๘ จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี ส่วนจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ กรณีต้องด้วยข้อสันนิษฐานตาม มาตรา ๘ (๕) ว่าจำเลยทั้งสี่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ฎ.๒๔๓๖/๖๐ หลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ โจทก์สืบหาทรัพย์สินอื่นของจำเลยแล้วไม่พบว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้อีก กรณีจึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม มาตรา ๘ (๕)

ลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ แต่เจ้าหนี้อ่อนการยึดทรัพย์ก่อนฟ้อง ถือไม่ได้ว่าขณะที่ฟ้องลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ฎ.๑๒๘๙/๔๒ โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการยึดทรัพย์ของจำเลยแล้วและได้ถอนการยึดทรัพย์เสีย ไม่เข้าข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม.๘ (๕)

ตรวจสอบทรัพย์สินจำเลยเกี่ยวกับที่ดินที่ สนง.ที่ดินท้องที่ที่จำเลยมีภูมิลำเนา ไม่พบว่าจำเลยถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ถือว่าไม่มีทรัพย์สินที่ยึดมาชำระหนี้ได้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่ามีหนี้สินส่วนตัว

ฎ.๑๒๔๕/๕๓ โจทก์ยื่นคำขอตรวจสอบการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของจำเลยที่ สนง.ที่ดินซึ่งจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตรับผิดชอบ แต่ไม่พบว่าจำเลยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินจะให้ยึดมาชำระหนี้แก่โจทก์ได้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินส่วนตัวตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘ (๕)

ฎ.๗๖๐๒/๕๓ ก่อนฟ้องโจทก์ตรวจสอบการถือกรรมสิทธิ์ที่สำนักงานที่ดินซึ่งจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต แต่ไม่พบทรัพย์สินของจำเลย นอกจากจำเลยถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในความผิดตาม พ.ร.บ.เช็คฯ คดีแรกแล้ว จำเลยยังถูกฟ้องในความผิดเดียวกันอีก ๓ คดี ต่อมาจำเลยเสนอขอผ่อนชำระหนี้ให้เจ้าหนี้อื่นซึ่งเป็นผู้เสียหายทั้ง ๓ คดีดังกล่าว กรณีเป็นเรื่องที่จำเลยเสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตาม มาตรา ๘ (๕) (๘)

(ฎ.๒๘๖๗/๔๔ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ฎ.๑๐๒๘๗/๕๘ จำเลยที่ ๑ ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดีและได้ความจากทางนำสืบของโจทก์ว่า ก่อนฟ้องโจทก์สืบหาทรัพย์สินของจำเลยทั้งสามโดยขอให้ จพง.ที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจำเลยทั้งสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตรับผิดชอบตรวจสอบกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินของจำเลยทั้งสามแล้ว ไม่พบว่าจำเลยทั้งสามมีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยทั้งสามมีหนี้สินส่วนตัว ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม. ๘ (๕) จำเลยทั้งสามมีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวแต่จำเลยทั้งสามไม่สืบพยาน สำหรับหลักฐานหนังสือรับรองตำแหน่งและเงินเดือนของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ที่อ้างว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ มีรายได้และเงินเดือนเดือนละ ๓๒,๒๐๐ บาท และ ๑๙,๕๐๐ บาทนั้น เห็นว่า รายได้ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ดังกล่าว จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต้องนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีพและครอบครัว ไม่ปรากฏว่ามีเงินเหลือนำไปฝากไว้หรือนำไปชำระหนี้ให้แก่โจทก์บ้าง อีกทั้งรายได้ของจำเลยที่ ๓ ดังกล่าวซึ่งเป็นข้าราชการไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี โจทก์ย่อมไม่อาจบังคับชำระหนี้ในคดีแพ่งได้ พยานหลักฐานดังกล่าวไม่อาจรับฟังหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าจำเลยทั้งสามมีหนี้สินส่วนตัว เมื่อพิจารณาว่าหลังจากศาลมีคำพิพากษาในคดีแพ่งและทำบันทึกข้อตกลงปรับโครงสร้างหนี้แล้ว จำเลยทั้งสามไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาและบันทึกข้อตกลงดังกล่าว เป็นเหตุให้โจทก์ต้องบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้ยังเหลือหนี้อีกจำนวนมาก จำเลยทั้งสามก็ไม่ขวนขวายในการชำระหนี้ที่เหลือ กรณีจึงไม่มีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยทั้งสามล้มละลาย

ฎ.๙๙๒๘/๕๘ จำเลยถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดีนำมาขายทอดตลาดแล้วไม่พอชำระหนี้ตามคำพิพากษา หลังจากนั้นก่อนฟ้องคดีนี้โจทก์ไปขอตรวจสอบกรรมสิทธิ์ที่ดินจากสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อยและสาขารนบุรี ก็ไม่ปรากฏว่ามีชื่อจำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินอีก จำเลยจึงไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้อีก จึงต้องขอสันนิษฐานตามมาตรา ๘ (๕) แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อจำเลยไม่มีพยานหลักฐานมานำสืบหักล้างในส่วนนี้ได้ว่าตนไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงรับฟังได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อจำเลยยังคงต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามคำพิพากษาตามฟ้อง และไม่มีพฤติการณ์อย่างอื่นที่แสดงว่ามีเหตุอื่นที่จำเลยไม่ควรล้มละลาย การที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดจึงชอบแล้ว

การยึดหมายความร่วมมือถึงการอายัดด้วย

ฎ.๑๒๓๓๙/๕๘ เมื่อโจทก์ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดี สำนักงานบังคับคดีจังหวัดสมุทรปราการ อายัดเงินที่จำเลยที่ ๒ จะได้รับจากการเฉลี่ยทรัพย์ในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๙๙/๒๕๕๖ ของศาลจังหวัดสมุทรสาคร เจ้าพนักงานบังคับคดี สำนักงานบังคับคดีจังหวัดสมุทรปราการดำเนินการให้ กรณีฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒ ถูกบังคับคดีตามหมายบังคับคดีของศาลจังหวัดสมุทรปราการ ทางนำสืบของโจทก์จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๘ (๕) ว่าจำเลยที่ ๒ มีหนี้สินล้นพ้นตัว เนื่องจากการยึดหมายความร่วมมือถึงการอายัดด้วย

มาตรา ๘ (๘) ถ้าลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

ฎ.๕๘๘๔/๕๙ ตามสำเนาสัญญาประนีประนอมยอมความฉบับลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๒ ซึ่งศาลจังหวัดพระโขนงพิพากษาตามยอม รวม ๔ คดี จำเลยตกลงยินยอมชดใช้เงินพร้อมดอกเบี้ยและค่าทนายความแก่โจทก์และเจ้าหนี้คนอื่นอีก ๓ ราย ภายในวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ถือได้ว่าเป็นการที่จำเลยเสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต้องด้วยข้อสันนิษฐานตาม พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ม.๘ (๘) ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว

มาตรา ๘ (๙) ถ้าลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

การทวงถามหนี้ ลูกหนี้ต้องมีหนี้ต่อเจ้าหนี้

ฎ.๑๓๒๒/๒๖ จำเลยที่ ๑ ขอยืมโฉนดที่ดินของโจทก์ไปจำนองเป็นประกันหนี้ที่จำเลยที่ ๑ กู้ยืมจากธนาคาร โดยจำเลยที่ ๑ จ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้โจทก์และทำสัญญากู้ยืมเงินให้ไว้แก่โจทก์โดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน จำเลยที่ ๑ ไม่ได้รับเงินตามสัญญากู้จำเลยที่ ๑ ตกกลับกับโจทก์เป็นหนังสือว่าจะโอนที่ดินคืนโจทก์ภายใน ๑ ปี มิฉะนั้นยอมให้โจทก์ฟ้องเรียกหนี้เงินกู้ตามสัญญาที่ทำให้โจทก์ไว้ได้ ก่อนครบ ๑ ปี โจทก์ให้ทนายความมีหนังสือทวงถามสองครั้งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน แล้วอ้างเหตุดังกล่าวมาฟ้องให้จำเลยทั้งสองเป็นบุคคลล้มละลาย ดังนี้ การทวงถามทั้งสองครั้งจำเลยทั้งสองยังไม่มีหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบโจทก์ตามสัญญา กรณีจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองได้รับหนังสือทวงถามของโจทก์ให้ชำระหนี้รายนี้แล้วไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน อันจะเป็นเหตุทำให้จำเลยทั้งสองตกอยู่ในข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้หนี้สินล้นพ้นตัวตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย ม.๘ (๙)

การทวงถามหนี้ ต้องเป็นการทวงถามหนี้ที่เจ้าหนี้นำมาฟ้องเป็นคดีล้มละลาย

ฎ.๖๑๑๗/๕๒ ที่โจทก์อ้างข้อสันนิษฐานตาม ม.๘ (๙) นั้น การทวงถามให้ชำระหนี้ ต้องเป็นการทวงถามในมูลหนี้ตามคำพิพากษาคดีแพ่งที่โจทก์นำมาฟ้องให้จำเลยที่ ๒ ล้มละลาย คดีนี้มีการทวงถามให้จำเลยที่ ๒ ชำระหนี้ในมูลหนี้ตามคำพิพากษาเพียงครั้งเดียว การทวงถามบอกกล่าวบังคับจำนองในมูลหนี้ก่อนที่จะฟ้องคดีแพ่งหาใช่เป็นการทวงถามให้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาที่โจทก์นำมาฟ้องคดีล้มละลายไม่ ส่วนที่โจทก์นำสืบว่าโจทก์ได้สืบหาทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ แล้วไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ นั้น โจทก์ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ ภายหลังจากที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีล้มละลายแล้ว จึงหาใช่ข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วในเวลาเริ่มต้นการฟ้องคดีล้มละลายไม่ กรณีจึงไม่ต้องด้วยข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ฟังมีได้ว่าจำเลยที่ ๒ มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ส่งหนังสือทวงถามไปยังภูมิลำเนาของลูกหนี้ตามแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎร ถือว่าชอบแล้ว

ฎ.๑๗๒๑๐/๕๗ โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ชำระหนี้ ๒ ครั้ง โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ แม้การส่งครั้งแรก พนักงานไปรษณีย์จะแจ้งเหตุขัดข้องในการนำส่งว่า “ไม่มีผู้รับตามเจ้าหน้าที่” แต่ก็ปรากฏตามแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรท้ายคำแถลงขอจัดส่งคำคู่ความว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ มีภูมิลำเนาอยู่ตามสถานที่โจทก์นำส่งหนังสือทวงถามจริง การนำส่งครั้งที่สองก็มีผู้เกี่ยวพันเป็นหลานสาวคือ ส. ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่รับหมายเรียกคดีล้มละลายคดีนี้แทนจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ลงลายมือชื่อรับไว้แทน พฤติการณ์แสดงชัดว่าจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ หลีกเลี่ยงไม่ยอมรับหนังสือทวงถาม ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ได้รับหนังสือและทราบการทวงถามโดยชอบแล้ว ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๘ (๙)

ฎ.๗๙๔๕/๕๓ โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้โดยส่งไปยังภูมิลำเนาของจำเลยตามแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรอันเป็นการส่งอย่างเป็นทางการแล้ว เหตุที่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ไม่สามารถส่งหนังสือทวงถามให้แก่จำเลยได้ในครั้งแรกเกิดจากการที่จำเลยหลีกเลี่ยงไม่ไปรับหนังสือภายในกำหนด ถือได้ว่าจำเลยได้รับหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้ครั้งแรกแล้ว เมื่อการส่งหนังสือทวงถามครั้งที่ ๒ มีผู้รับไว้แทน จำเลยจึงได้รับหนังสือทวงถามจากโจทก์ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน แต่จำเลยไม่ชำระหนี้ จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๘ (๙)

(หมายเหตุ ฎ.๗๒๔๑/๕๗, ฎ.๖๖๐๕/๖๐ วณ.ทำนองเดียวกัน)

การตั้งตัวแทนทวงถามหนี้ ไม่ต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ

ฎ.๖๙๕๘/๒๗ การทวงหนี้ไม่มีกฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อทวงถามหนี้จึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือหรือทำหลักฐานเป็นหนังสือ การทวงถามหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๘ (๙) เป็นการทวงถามหนี้ตามปกติประการหนึ่ง เจ้าหนี้จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายการทวงถามจะต้องทำเป็นหนังสือโดยไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือของเจ้าหนี้โดยตรง อาจเป็นหนังสือของตัวแทนเจ้าหนี้ก็ได้ การที่เจ้าหนี้อบรมหมายให้ตัวแทนทวงถามลูกหนี้ ไม่ต้องทำเป็นหนังสือหรือทำหลักฐานเป็นหนังสือ

ม. ๘ (๙) เป็นเพียงข้อสันนิษฐาน แม้การทวงถามจะไม่ชอบ ถ้าโจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตามฟ้อง โจทก์ก็มีอำนาจฟ้อง

ฎ.๑๙๔๕/๓๕ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม. ๘ (๙) เป็นเพียงข้อสันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หากใช้บทบังคับให้โจทก์ต้องบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ก่อนฟ้องไม่ เมื่อโจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตามฟ้อง แม้การทวงถามจะไม่ชอบด้วย ม. ๘(๙) โจทก์ก็มีอำนาจฟ้อง

ฎ.๔๐๒/๖๒ การจะพิจารณาว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาถึงสถานะทางการเงินของลูกหนี้ว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรือไม่ การพิจารณาดังกล่าวต้องพิจารณาหลักฐานต่างๆประกอบกัน อาจเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๘ หรืออาจเป็นข้อเท็จจริงใดๆที่แสดงให้เห็นว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน การพิจารณาถึงสถานะที่แท้จริงของลูกหนี้ งบการเงินของลูกหนี้เป็นพยานหลักฐานสำคัญประการหนึ่ง que แสดงถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว หากการจัดท่างบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่กฎหมายกำหนด หรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมวิชาชีพนั้น ย่อมมีน้ำหนักในการรับฟัง

ลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน

ฎ.๒๘๗๕/๓๖ จำเลยที่ ๓ อยู่ในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ และ ส.โจทก์มีสิทธิเรียกให้จำเลยที่ ๓ ชำระหนี้ทั้งหมดแก่โจทก์โดยสิ้นเชิง ไม่ต้องคำนึงว่าหากลูกหนี้ร่วมอื่นชำระหนี้แก่โจทก์ด้วยจะสามารถชำระหนี้แก่โจทก์ได้ทั้งหมดหรือไม่ เพราะการพิจารณาว่าลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่นั้นเป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน จึงต้องพิจารณาเฉพาะตัวลูกหนี้ร่วมผู้นั้นว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่เท่านั้น ไม่เกี่ยวกับลูกหนี้ร่วมคนอื่น แม้โจทก์ไม่ใช่สิทธิบังคับเอาแก่ ส. ลูกหนี้ร่วมคนหนึ่ง และถอนฟ้องจำเลยที่ ๒ ลูกหนี้ร่วมอีกคนหนึ่ง ก็ได้เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นเหตุที่ไม่สมควรให้จำเลยที่ ๓ ล้มละลาย

ฎ.๕๘๒๒/๔๖ การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ผู้ใดล้มละลายต้องพิจารณาเป็นการเฉพาะตัวของผู้นั้น จำเลยที่ ๒ ไม่อาจอ้างว่าจำเลยที่ ๑ มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินมาเป็นผลให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมได้รับประโยชน์ทำให้ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัวหาได้ไม่

มาตรา ๙ (๒) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียว หรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

บุคคลผู้ไม่มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ ฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายไม่ได้

ฎ.๑๙๑๐/๓๘ เมื่อบริษัทจดทะเบียนแล้วถือว่าเป็นบุคคล มีสิทธิหน้าที่ต่างหากจากผู้ถือหุ้น กรรมการผู้ใดทำให้บริษัทเสียหาย บริษัทย่อมเป็นผู้ฟ้องเรียกให้กรรมการผู้นั้นชดใช้ค่าเสียหายแก่บริษัท ส่วนผู้ถือหุ้นจะฟ้องตาม ป.พ.พ. ม.๑๑๖๙ ต้องเป็นการฟ้องแทนหรือฟ้องเพื่อประโยชน์ของบริษัทเฉพาะกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องและเป็นการฟ้องเรียกร้องเอาสินไหมทดแทนเท่านั้น โจทก์ซึ่งเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของบริษัทจึงมิได้อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ของจำเลยที่จะฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้

มาตรา ๙ (๓) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่า หนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

หนี้เงินที่สามารถคิดคำนวณได้ในวันฟ้องจำเลยเป็นหนี้ยู่เพียงใด เช่น หนี้ตามสัญญากู้ หนี้ตามสัญญาซื้อขาย หนี้ตามเช็ค หนี้ตามคำพิพากษา ฯลฯ

หนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

หนี้ค่าเสียหายจากมูลละเมิด ฯลฯ

หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ไม่จำเป็นต้องเป็นหนี้ตามคำพิพากษา

ฎ.๔๗๑/๔๘ จำเลยเป็นหนี้ตามสัญญากู้เงิน สัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี สัญญารับรองวงเงินโดยออกตั๋วสัญญาใช้เงิน กับหนี้อาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินพร้อมดอกเบี้ย ซึ่งเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนที่เจ้าหนี้จะฟ้องเป็นคดีล้มละลายได้โดยเจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งหรือให้ศาลในคดีแพ่งมีคำพิพากษา ก่อน เพราะ พ.ร.บ. ล้มละลายม.๙ (๓) บัญญัติเพียงว่า หนี้้นนี้อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน มิได้บัญญัติว่าหนี้้นศาลจะต้องมีคำพิพากษา กำหนดจำนวนให้แน่นอนเสียก่อน

ฎ.๖๐๖๘/๕๘ หนี้ที่โจทก์อาจฟ้องให้จำเลยล้มละลายสำหรับจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคล ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และต้องเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าจะหนี้้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย มาตรา ๙ (๒) และ (๓) โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องนำหนี้้นไปฟ้องเป็นคดีแพ่งหรือหากฟ้องเป็นคดีแพ่งแล้วให้ศาลในคดีแพ่งมีคำพิพากษาเสียก่อน

หนี้ค่าปรับที่สามารถคำนวณได้ เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

ฎ.๒๖๕๓/๒๖ ค่าปรับซึ่งสามารถคำนวณได้จากปริมาณน้ำมันที่จำเลยไม่สามารถส่งมอบให้โจทก์ได้ครบจำนวนที่สั่งซื้อ ซึ่งคำนวณแล้วเป็นจำนวนเงินตามที่โจทก์ฟ้อง จึงเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนตามมาตรา ๙ (๓)

หนี้ตามสัญญารับสภาพหนี้ที่ระบุจำนวนเงินพร้อมอัตราดอกเบี้ย เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

ฎ.๘๓๒๕/๕๓ โจทก์ยังไม่ได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของ อ. โดยจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ในฐานะผู้ค้ำประกันต้องร่วมกันรับผิดชอบหนี้ตามสัญญารับสภาพหนี้เพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ระบุจำนวนเงินพร้อมอัตราดอกเบี้ยไว้แน่นอน สามารถคำนวณยอดหนี้ถึงวันฟ้องได้ หนี้ตามฟ้องจึงเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน การที่โจทก์อาจได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของ อ. ในภายหลังไม่เป็นเหตุให้หนี้ตามฟ้องกลับกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน

หนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งที่ยังไม่ถึงที่สุด เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน สามารถฟ้องล้มละลายได้

ฎ.๓๐๙๙/๕๘ จำเลยทั้งสิบเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง จำเลยที่ ๑ และที่ ๘ ซึ่งเป็นคู่ความย่อมต้องผูกพันในกระบวนการพิจารณาของศาลนับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษา จนกว่าคำพิพากษานั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรือดลเสีย ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง เมื่อศาลอุทธรณ์ยังมีได้พิพากษาแก้ไขหรือกลับ จำเลยที่ ๑ และที่ ๘ ในฐานะลูกหนี้ ตามคำพิพากษาจึงต้องรับผิดชอบหนี้ดังกล่าว ประกอบกับหนี้ดังกล่าวสามารถที่จะคิดคำนวณได้ถึงวันฟ้องว่ามีจำนวนเท่าใด ถือได้ว่าเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙ (๓) แล้ว การที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๘ อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าว ทำให้หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแล้วกลับกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไปไม่ และเมื่อหนี้ดังกล่าวมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็น บุคคลธรรมดาและไม่น้อยกว่าสองล้านบาทสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคล โจทก์ย่อมมีอำนาจนำ หนี้ดังกล่าวมาฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๘ ล้มละลายได้

หนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งที่ยังไม่ถึงที่สุด เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน สามารถฟ้องล้มละลายได้ แต่จะเป็นเหตุที่ไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม ม.๑๔ หรือไม่ เป็นอีกประเด็นหนึ่ง

ฎ.๓๒๑๐/๓๒ แม้หนี้ตามฟ้องจะเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นโดยคำพิพากษาซึ่งยังไม่ถึงที่สุด แต่ คู่ความก็ต้องผูกพันในผลของคำพิพากษาจนกว่าคำพิพากษานั้นจะถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับ หรือดลเสีย หนี้ตามคำพิพากษานั้นจึงถือได้ว่าเป็นหนี้ซึ่งอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน และ เมื่อต่อมาศาลอุทธรณ์ได้พิพากษายืนให้จำเลยชำระหนี้ดังกล่าวแก่โจทก์ โดย จพท. ไม่ได้เข้าไป ในคดี กรณีจึงไม่มีเหตุที่ยังไม่สมควรให้จำเลยล้มละลายตาม พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ม.๑๔

หนี้ตามคำพิพากษาที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระตามคำบังคับ เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๒๔๐๗/๓๖ พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๙ (๓) โจทก์ฟ้องให้จำเลยล้มละลายได้ไม่ว่า หนี้จะถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ แม้หนี้ตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นจะยังไม่ถึงกำหนดชำระ ตามคำบังคับ โจทก์ก็นำมาฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายได้

หนี้ตามคำพิพากษาซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ถือเป็นหนี้ซึ่งอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน แต่อาจถือเป็นเหตุที่ยังไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม ม.๑๔

ฎ.๑๓๗/๓๑ หนี้ตามคำพิพากษาซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ถือเป็นหนี้ซึ่งอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนอันโจทก์อาจนำมาฟ้องให้จำเลยล้มละลายได้ แต่หนี้ดังกล่าวอาจถูกกลับหรือแก้โดยศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้ ข้อเท็จจริงยังไม่อาจฟังเป็นยุติได้ว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามฟ้องหรือไม่ จึงยังไม่สมควรให้จำเลยล้มละลาย ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๔

ฎ.๒๒๗/๓๑ หนี้ตามคำพิพากษาซึ่งยังไม่ถึงที่สุดย่อมผูกพันคู่ความจนกว่าคำพิพากษานั้นจะถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับ หรือคดีเสีย ถือได้ว่าเป็นหนี้ซึ่งอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน แต่เนื่องจากคดียังไม่ถึงที่สุด จึงมีเหตุที่ไม่สมควรให้จำเลยล้มละลาย ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๔

เจ้าหนี้ไม่รีบฟ้องลูกหนี้ที่ผิดนัดทันที คงคิดเบี้ยปรับเป็นดอกเบี้ยยผิดนัดเรื่อยมา ไม่ถือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ฎ.๖๐๖๒/๕๘ การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามกระบวนการกฎหมายล้มละลาย โจทก์มีสิทธิที่ฟ้องได้ภายในอายุความที่กฎหมายกำหนด ส่วนจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นลูกหนี้ย่อมมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่โจทก์ เมื่อผิดนัดไม่ชำระหนี้โจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะเรียกดอกเบี้ยได้ตามข้อตกลงในสัญญาแห่งมูลหนี้ นั้น ๆ เหตุที่ดอกเบี้ยค้างชำระจำนวนมากก็เนื่องมาจากจำเลยทั้งสี่ผิดนัดชำระหนี้ แม้หากดอกเบี้ยเป็นเบี้ยปรับ ในชั้นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เมื่อศาลเห็นว่าเบี้ยปรับนั้นสูงเกินส่วนศาลย่อมมีอำนาจลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ นอกจากนี้ แม้โจทก์จะเคยฟ้องจำเลยทั้งสี่ในคดีแพ่งและขอถอนฟ้องและจำเลยทั้งสี่คัดค้านก็ตาม แต่ก็ไม่ได้สิทธิโจทก์ที่จะฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีล้มละลายอีกได้ ประกอบกับศาลในคดีแพ่งได้มีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องแล้ว การที่โจทก์นำคดีนี้มาฟ้องยังไม่อาจฟังได้ว่าเป็นการใช้สิทธิเพื่อบีบบังคับแก่จำเลยทั้งสี่และใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

หนี้ภาษีอากรที่ จพง. ทำการประเมินแล้ว แต่ยังไม่แจ้งการประเมินให้ สน.ทราบ เป็นหนี้ที่ยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๒๕๕๙/๔๔ โจทก์ไม่มีสิทธินำหนี้ค่าภาษีการค้าซึ่งยังมีได้มีการประเมินและยังไม่ได้แจ้งการประเมินให้จำเลยทราบโดยชอบมาฟ้องให้จำเลยล้มละลายได้ เนื่องจากเป็นกรณีที่จำเลยไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์การประเมินภาษีอากรต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ จึงเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนตาม ม.๙ (๓) แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย เพราะหนี้ค่าภาษีการค้าตามฟ้องอาจถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือ เพิกถอนโดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้

หนี้ภาษีอากรที่แจ้งการประเมินไปยัง สน.แล้ว สน.ยอมรับ / สน.ไม่อุทธรณ์ / หรืออุทธรณ์ต่อคณะ กก.ประเมิน และ คณะ กก.ประเมินได้วินิจฉัยแล้ว เป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๔๒๐๕/๓๑ หนี้ภาษีอากรที่ จพง.ประเมินคำนวณโดยถูกต้องซึ่งจำเลยก็ยอมรับจำเลยต่อสู้เพียงว่า จพง.ประเมินให้เสียภาษีมากเกินไป ถือเป็นหนี้ที่สามารถกำหนดจำนวนได้แน่นอน แม้จำเลยจะนำคดีไปฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการประเมินและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ก็มีทำให้หนี้ดังกล่าวกลับกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

หนี้ภาษีอากรที่แจ้งการประเมินไปยัง สน.โดยมิชอบ ไม่ถือว่า สน.ได้รับแจ้งการประเมิน จึงเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๑๕๓๒/๓๗ บริษัทจำเลยจดทะเบียนเลิกบริษัท ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจชำระสะสางการทำงานของบริษัทให้เสร็จไปตาม ป.พ.พ.๑๒๕๐และ, ๑๒๕๙ (๓) **กรรมการหรือผู้จัดการของจำเลยหาอำนาจอีกต่อไปไม่** การที่ จพง.ประเมินของกรมสรรพากรมีหมายเรียกและแจ้งการประเมินภาษีของบริษัทไปยังกรรมการหรือผู้จัดการของจำเลยจึงเป็นการไม่ชอบ ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยได้รับแจ้งการประเมินภาษีอากรดังกล่าวแล้ว **จำเลยจึงยังไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อ คณะ กก.พิจารณาอุทธรณ์ตาม ป.รัชฎากรได้** จึงถือไม่ได้ว่าหนี้ภาษีอากรดังกล่าวเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙ (๓) เพราะอาจจะถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิกถอนโดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ โจทก์จึงไม่มีอำนาจนำหนี้นี้มาฟ้องให้จำเลยเป็นบุคคลล้มละลาย

หนี้ตาม คพช.ให้ส่งมอบทรัพย์สิน หากส่งมอบไม่ได้ให้ใช้ราคาแทน ลูกหนี้ไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินคืนได้ โจทก์สามารถบังคับให้ชำระราคาทรัพย์สินได้ ถือว่าหนี้ส่วนที่ให้ใช้ราคาแทนอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๕๓๙/๕๐ ภายหลังจากศาลในคดีแพ่งมีคำพิพากษาให้จำเลยทั้งสองส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อไปคืนให้โจทก์ในสภาพใช้การได้ดี หากคืนไม่ได้ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ราคาแทน ๑.๖ ล้านบาท โจทก์ติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนเรื่อยมาแต่หาไม่พบ เมื่อโจทก์ไม่สามารถบังคับให้จำเลยทั้งสองคืนรถยนต์ที่เช่าซื้อได้ โจทก์จึงมีสิทธิเรียกให้จำเลยทั้งสองชดใช้ราคาแทน ๑.๖ ล้านบาท ตามคำพิพากษาดังกล่าว หนี้ส่วนนี้จึงเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนที่โจทก์อาจนำมาฟ้องจำเลยทั้งสองให้ล้มละลายได้แล้ว

หนี้ให้ส่งมอบทรัพย์สินถ้าส่งมอบไม่ได้ให้ใช้ราคาแทน หากหนี้ส่งมอบทรัพย์สินยังอาจบังคับได้ ย่อมไม่แน่นอนว่าหนี้ที่บังคับให้ใช้ราคาแทนจะมีหรือไม่ จึงยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๗๕๔/๓๓ หนี้ที่โจทก์ฟ้องจำเลยขอให้ล้มละลายเป็นมูลหนี้ส่งมอบรถยนต์เรื่อคืนเพราะผิดสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเลิกกัน โจทก์ยังมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์เรื่อและมีสิทธิติดตามเอาคืน หากคืนไม่ได้จึงจะใช้ราคา เมื่อปรากฏว่าจำเลยยังครอบครองและใช้ประโยชน์รถยนต์เรื่ออยู่ และอยู่ในสภาพที่สามารถบังคับให้จำเลยคืนรถยนต์เรื่อได้ แม้โจทก์จะนำสืบว่าติดตามยึดรถยนต์เรื่อคืน แต่จำเลยมีเรื่อหลายลำไม่ทราบว่าจะอยู่ในเรื่อลำใดจึงไม่สามารถยึดคืนได้ ก็หาใช่ว่าการคืนรถยนต์เรื่อไม่สามารถกระทำได้จนต้องบังคับให้ใช้ราคาแทนไม่ โจทก์ย่อมฟ้องบังคับให้จำเลยคืนรถยนต์เรื่อได้ และหากบังคับได้เช่นนี้ หนี้ค่ารถยนต์เรื่อก็ไม่ใช่หนี้ที่จะบังคับเอาแก่จำเลยได้อีก ทั้งฟ้องโจทก์ไม่มีหนี้จำนวนอื่นคงมีแต่รถยนต์เรื่อเท่านั้น เมื่อหนี้ส่งมอบรถยนต์เรื่อคืนยังอยู่ในสภาพที่อาจบังคับกันได้ จึงไม่แน่นอนว่าหนี้ที่จะบังคับให้ใช้ราคาแทนการส่งมอบรถยนต์เรื่อจะมีหรือไม่ หนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องจึงยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙ (๓) โจทก์จึงฟ้องขอให้จำเลยเป็นบุคคลล้มละลายไม่ได้

ฎ.๑๗๒๐/๔๘ คำพิพากษาส่วนแพ่งที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายเป็นมูลหนี้ที่
ให้จำเลยส่งมอบเครื่องพิมพ์ดีด ๒ เครื่อง หรือใช้ราคาแก๊วโจทก์ จึงมีลักษณะเป็นการกำหนด
ลำดับในการชำระหนี้ที่จะเลยจะปฏิบัติการชำระหนี้โดยการใช้เงินแก๊วโจทก์ต่อเมื่อการคืน
เครื่องพิมพ์ดีด ๒ เครื่องไม่สามารถกระทำได้ การบังคับคดีส่วนแพ่งจึงต้องเป็นไปโดยลำดับ
ทางนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเครื่องพิมพ์ดีดที่จำเลยต้องส่งคืนแก๊วโจทก์ถูกทำลาย
หรือบอบสลายไปแล้วอันจะทำให้จำเลยไม่อาจคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ **หนี้ส่งมอบเครื่องพิมพ์ดีดยัง
อยู่ในสภาพที่อาจบังคับได้** สิทธิเรียกร้องในหนี้เงินราคาเครื่องพิมพ์ ๒ เครื่องพร้อมดอกเบี้ยซึ่ง
เป็นสิทธิที่โจทก์จะมีสิทธิบังคับในลำดับถัดมายังไม่อาจบังคับได้ จึงยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้
แน่นอนตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙ (๓) โจทก์ไม่อาจนำหนี้เงินดังกล่าวมาฟ้องขอให้จำเลย
ล้มละลายได้

กรณีมีทั้งหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน และหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน จะ
ฟ้องล้มละลายได้ต่อเมื่อหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนี้ขั้นต่ำที่
กม.กำหนด

ฎ.๗๕๒/๔๒ หนี้ตามคำพิพากษาที่จำเลยทั้งสองจะต้องกระทำ จำเลยทั้งสองต้อง
ส่งคืนรถยนต์ที่เช่าซื้อในสภาพใช้การได้ดี หากคืนไม่ได้จึงจะใช้ราคาแทน เมื่อรถยนต์ที่เช่าซื้อ
ยังมีอยู่และโจทก์สามารถบังคับให้จำเลยทั้งสองคืนรถยนต์ที่เช่าซื้อได้ จึงไม่แน่นอนว่าหนี้ใช้
ราคาแทนการส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อจะมีหรือไม่ หนี้ตามคำพิพากษาส่วนนี้จึงเป็นหนี้ที่ไม่อาจ
กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน แม้ข้อนำสืบของโจทก์จะมีเหตุให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยทั้ง
สองมีหนี้สินล้นพ้นตัวก็ตาม แต่การที่ศาลจะพิพากษาให้จำเลยทั้งสองล้มละลายจะต้อง
ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ทั้งสามข้อ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙ มิใช่ข้อใดข้อหนึ่ง เมื่อหนี้ตาม
คำพิพากษาส่วนที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนมีจำนวนน้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท และหนี้ตาม
คำพิพากษาส่วนอื่นไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน โจทก์จึงฟ้องขอให้จำเลยทั้งสอง
ล้มละลายในหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวไม่ได้

หนังสือข้อสัญญาเกี่ยวกับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ ต้องดำเนินการตามเงื่อนไขนั้นเสียก่อนจึงจะถือเป็นหนังสือที่กำหนดจำนวนได้แน่นอน

ฎ.๕๕๒๕/๕๒ โจทก์และจำเลยพิพาทกันตามสัญญาให้สิทธิดำเนินกิจการโรงแรมภายใต้ชื่อ (THANI) ซึ่งเดิมเป็นสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างบริษัท ด. กับจำเลย และต่อมาได้โอนสิทธิให้โจทก์ มีข้อสัญญาเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการ ข้อ ๙ ว่า หากมีข้อโต้แย้งใดๆ เกิดขึ้นจากการตีความหรือเกี่ยวกับหน้าที่หรือความรับผิดชอบตามสัญญานี้ จะพยายามทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาระหว่างกันเองก่อน หากข้อโต้แย้งนั้นยังไม่อาจตกลงกันได้ ก็ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำเสนอต่อสภาอนุญาโตตุลาการของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเพื่อตัดสินชี้ขาด จึงเป็นกรณีที่โจทก์จำเลยตกลงกันใช้วิธีระงับข้อพิพาทตามสัญญาโดยให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ โจทก์นำข้อพิพาทเสนอต่อสภาอนุญาโตตุลาการฯ เพื่อตัดสินชี้ขาดแล้ว ถ้าคณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดข้อพิพาทอย่างไรก็จะมีผลผูกพันโจทก์จำเลยตามคำชี้ขาดนั้น ตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการฯ ม. ๔๑ วรรคหนึ่ง มีใช้ผูกพันกันตามสัญญาที่พิพาทกันอยู่ ตรีบใดที่คณะอนุญาโตตุลาการไม่มีคำชี้ขาดย่อมไม่อาจถือได้ว่าหนังสือที่โจทก์นำมาฟ้องคดีนี้เป็นหนังสือที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ในระหว่างนี้โจทก์ยังฟ้องจำเลยให้ล้มละลายไม่ได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๘๓ มาตรา ๙ (๓)

มาตรา ๙ (๓) หนังสือนี้อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนังสือนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

ข้อสังเกต*

การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินของบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวเพื่อนำทรัพย์สินของบุคคลนั้นมาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย มิใช่เป็นการฟ้องบังคับให้มีการชำระหนี้แก่โจทก์ แม้หนังสือเป็นมูลเหตุแห่งการนำมาฟ้องคดีล้มละลายจะยังไม่ถึงกำหนดชำระ ก็สามารถฟ้องคดีล้มละลายได้

หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายโดยเจ้าหนี้มีประกัน

มาตรา ๖

“เจ้าหนี้มีประกัน” หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ รวมถึงเจ้าหนี้ที่กฎหมายอื่นให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

มาตรา ๑๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๙ เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(๑) มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และ

(๒) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

มาตรา ๙๕ เจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๙๖ เจ้าหนี้มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ ภายในเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ...

“เจ้าหนี้มีประกัน” หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทาง
จำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ
รวมถึงเจ้าหนี้ที่กฎหมายอื่นให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

(แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.ล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ.๒๕๖๑)

๑. เจ้าหนี้เป็นผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้

ลูกหนี้กู้ยืมเงินโดยมีบุคคลอื่นจำนองที่ดินเป็นประกัน เจ้าหนี้ไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกันของ
ลูกหนี้

ฎ.๓๔๓๗/๓๖ โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายด้วยหนี้เงินกู้ยืมซึ่งมีบุคคลอื่นจำนอง
ที่ดินเป็นประกัน โจทก์ยอมไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกันตาม ม.๖ เพราะที่ดินที่จำนองไม่ใช่
ทรัพย์สินของจำเลย โจทก์ไม่ใช่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยในทางจำนอง จึงสามารถ
ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้ตาม ม.๙ โดยมีต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐

พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.๒๕๕๘

มาตรา ๕ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง
เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับ
หลักประกัน เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่
ผู้รับหลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันอาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อัน
บุคคลอื่นต้องชำระก็ได้

มาตรา ๖ ผู้ให้หลักประกันจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

มาตรา ๗ ผู้รับหลักประกันต้องเป็นสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘ หลักประกันได้แก่ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) กิจการ
- (๒) สิทธิเรียกร้อง
- (๓) สหกรณ์ทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า
- (๔) อสังหาริมทรัพย์ในกรณีให้ผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง
- (๕) ทรัพย์สินทางปัญญา
- (๖) ทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานทะเบียนรับจดทะเบียน แก้อายการจดทะเบียน หรือยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจตามข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนตามหมวดนี้ โดยผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนเป็นผู้รับผิดชอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ตนเป็นผู้แจ้งนั้น

ม.๑๗ วรรคสอง เมื่อได้รับจดทะเบียนตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งแล้ว **ให้ถือว่าผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าของนี้มีประกันตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย**

๒. ต้องเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ ในทางจำนอง จำน่า หรือบุริมสิทธิที่บังคับได้ ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ

ลูกหนี้ส่งมอบโฉนดให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้ ไม่ใช่การจำนอง เจ้าหนี้นยอมไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกันของลูกหนี้

ฎ.๗๔๗/๐๗ โจทก์เจ้าหนี้เพียงแต่ยึดโฉนดไว้โดยไม่ได้ไปทำจำนองกันโดยถูกต้อง และเครื่องจักรที่ระบุไว้ในสัญญานั้นจำเลยลูกหนี้ก็ยังคงครอบครองใช้สอยอยู่โดยไม่ได้ส่งมอบให้โจทก์เจ้าหนี้ยึดไว้แต่ประการใด โจทก์เจ้าหนี้นยอมไม่ใช่เจ้าหนี้ผู้ประกันแห่ง พ.ร.บ. ล้มละลาย

ฎ.๑๖๗๓/๑๑ จำเลยนำโฉนดที่ดินมาวางเป็นประกันในการขอเช่าการบังคับคดีนั้น ไม่ก่อให้เกิดบุริมสิทธิ และถือไม่ได้ว่าโจทก์ จน.ตามคำพิพากษาเป็นเจ้าหนี้มีประกันตาม ม. ๖

ฎ.๑๘๙๔/๔๖ ผู้ร้องครอบครองโฉนดที่ดินเพราะจำเลยมอบให้ยึดถือเป็นประกันเงินกู้ ผู้ร้องจึงมีสิทธิยึดถือโฉนดที่ดินไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้คืน แต่เป็นเพียงบุคคลสิทธิที่บังคับกันได้ระหว่างคู่สัญญาไม่สามารถใช้ยื่นแก่บุคคลอื่นได้ กรณีมิใช่สิทธิยึดหวงตาม ป.พ.พ.

ม.๒๔๑

มอบโฉนดให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกัน ไม่ใช่เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกัน

ฎ.๕๔๕/๐๔ เจ้าหนี้ให้ลูกหนี้กู้เงินโดยลูกหนี้มอบโฉนดให้ยึดไว้เป็นประกัน เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิยึดหว่ง ตาม ป.พ.พ. ม. ๒๔๑ จึงไม่ใช่เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม. ๖

ฎ.๗๓๗/๔๒ จำเลยนำที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) ของบุคคลภายนอกวางเป็นหลักประกันไว้ขณะที่จำเลยยื่นคำร้องขอประกันและทำสัญญาประกันผู้ต้องหาโดยมิได้จดทะเบียนจำนอง โจทก์จึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยในที่ดินที่เป็นหลักประกัน ถือไม่ได้ว่าโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นเจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกัน โจทก์จึงสามารถฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๘ โดยมีต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐

สิทธิของเจ้าหนี้ยึดถือไว้ในลักษณะต่างๆ

จำนอง

ป.พ.พ. ม.๗๐๒

อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง

ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญมีพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

จำนำ ป.พ.พ. ม.๗๔๗

อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

สิทธิยึดหน่วง ป.พ.พ. ม.๒๔๑

ผู้ใดเป็นผู้ครองทรัพย์สินของผู้อื่น และมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งครองนั้นไซ้ ท่านว่าผู้นั้นจะยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ก็ได้ แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ เมื่อหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนด

อนึ่งบทบัญญัติในวรรคก่อนนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าการที่เข้าครอบครองนั้นเริ่มมาแต่ทำการอันใดอันหนึ่งซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย

บุริมสิทธิเหนืออสังหาฯ ของลูกหนี้**ป.พ.พ. ม.๒๔๖**

บุริมสิทธิในมูลจำนำของเป็นการงานทำขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์นั้น หากทำรายการประมาณราคาชั่วคราวไปบอกลงทะเบียนไว้ก่อนเริ่มลงมือการทำไซ้ บุริมสิทธิก็คงให้ผลต่อไป แต่ถ้าราคาที่ทำจริงนั้นต่ำกว่าที่ได้ประมาณไว้ชั่วคราว ท่านว่าบุริมสิทธิในส่วนจำนวนที่ล้าอยู่นั้นห้ามมิ

ส่วนการที่จะวินิจฉัยว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาเพิ่มขึ้นเพราะการอันใดทำขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์มากน้อยเพียงใดนั้น ท่านให้ศาลแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญขึ้นเป็นผู้กะประมาณ ในเวลาที่มีแย้งขัดในการแบ่งเฉลี่ย

ป.พ.พ. ม. ๒๔๗

บุริมสิทธิใดได้ไปจดลงทะเบียนแล้วตามบทบัญญัติแห่งมาตราทั้งสองข้างบนนี้ บุริมสิทธินั้นท่านว่าอาจจะใช้ได้ก่อนสิทธิจำนอง

บุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ที่จะบังคับได้ทำนองเดียวกับจำนอง ต้องไปจดทะเบียนตาม ป.พ.พ. ม.๒๘๗

ฎ.๔๗๙๑/๓๖ เจ้าหนี้มีบุริมสิทธิในมูลจ้างทำของเหนือที่ดินของจำเลยในหนี้ค่าก่อสร้าง แต่เจ้าหนี้มิได้ทำรายการประมาณราคาชั่วคราวไปบอกลงทะเบียนไว้ก่อนเริ่มลงมือทำการก่อสร้างอาคารเพื่อให้มีผลบริบูรณ์เป็นบุริมสิทธิพิเศษใช้ยื่นเจ้าหนี้อื่นในการที่จะได้รับชำระหนี้เหนือที่ดินของจำเลยต่อไปก่อนเจ้าหนี้อื่น ตาม ป.พ.พ. ม.๒๘๖ จึงถือไม่ได้ว่าเจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้มีประกันตามความหมายใน ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ เจ้าหนี้อยู่ในฐานะที่ขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของจำเลยได้อย่างเจ้าหนี้สามัญ

เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิยึดหน่วงเป็นเจ้าหนี้มีประกัน การฟ้องคดีต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐ (๒) ถ้าไม่ปฏิบัติ ศาลไม่รับฟ้องไว้พิจารณา

ฎ.๑๗๕/๒๙ โจทก์ฟ้องคดีล้มละลายอ้างว่าโจทก์เป็นตัวแทนถือหุ้นของบริษัทให้แก่จำเลยผู้เป็นตุ๊กตา โจทก์ออกเงินทรรongชำระค่าหุ้นดังกล่าวแทนจำเลยไปก่อน โจทก์ยอมมีสิทธิยึดหน่วงใบหุ้นสำหรับหุ้นที่โจทก์ซื้อแทนจำเลยและยังคงอยู่ในความครอบครองของโจทก์ได้จนกว่าจำเลยจะชำระเงินที่โจทก์ทรรongออกแทนจำเลยไปก่อน ทั้งนี้ตาม ป.พ.พ. ม.๒๔๑, ๒๔๔ และ ๘๑๙ เมื่อโจทก์มีสิทธิยึดหน่วงใบหุ้นของจำเลย โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๖ การฟ้องให้จำเลยล้มละลายโจทก์ต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐ (๒) โดยกล่าวมาในฟ้องว่าถ้าจำเลยล้มละลายแล้วโจทก์ยอมสละหุ้นของจำเลยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายหรือดีราคาหุ้นดังกล่าวมาในฟ้องด้วย เมื่อโจทก์ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบที่ศาลจะรับไว้พิจารณา

เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิยึดหน่วงเป็นเจ้าหนี้มีประกัน มีสิทธิขอรับชำระหนี้จากหลักประกันได้ก่อน แล้วขอรับชำระหนี้ส่วนที่ขาดจากกองทรัพย์สินลูกหนี้ได้

ฎ.๑๗๒๕/๒๘ เจ้าหนี้ออกเงินชำระหนี้ค่าซื้อหุ้นแทนจำเลยไปในฐานะเป็นตัวแทน ซื้อหุ้นให้จำเลย เจ้าหนี้ยอมมีสิทธิยึดหน่วงใบหุ้นอันอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้ไว้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาค่างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน ตาม ป.พ.พ. ม.๘๑๙ การที่ เจ้าหนี้เป็นผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม กม.ว่าด้วยตัวแทน ย่อมถือว่าเป็น เจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๖ เจ้าหนี้จึงมีสิทธิขอรับชำระหนี้โดยขอให้ จพท. ขยายทอดตลาดทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันคือใบหุ้นแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยัง ขาดอยู่ได้ตาม ม.๙๖(๓)

ส่งมอบสมุดเงินฝากให้เจ้าหนี้อึดถือไว้เป็นประกัน ไม่ใช่จํานำสิทธิซึ่งมีตราสาร ไม่ถือเป็น เจ้าหนี้มีประกัน

ฎ.๓๒๙๓/๔๕ การส่งมอบสมุดเงินฝาก มิใช่การส่งมอบเงินฝากซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ สมุดเงินฝากเป็นเพียงหลักฐานการรับฝากและถอนเงินที่ผู้รับฝากออกให้แก่ผู้ฝากยึดถือไว้เพื่อ สะดวกในการฝากและถอนเงินในบัญชีของผู้ฝาก สมุดเงินฝากจึงไม่อยู่ในลักษณะของสิทธิซึ่ง มีตราสาร ข้อตกลงที่ลูกหนี้มอบสมุดเงินฝากให้ผู้ร้องยึดถือไว้เป็นประกันหนี้ไม่ใช่เป็นการจํานำ สิทธิซึ่งมีตราสาร ตาม ป.พ.พ. ม.๗๕๐ ผู้ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันตาม ม.๖ แห่ง พ.ร.บ. ล้มละลายฯ

ส่งมอบสมุดบัญชีเงินฝากให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไม่ถือเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

ฎ.๘๓๒๕/๕๓ จำเลยที่ ๑ ทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกับโจทก์โดยมอบบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์และบัญชีเงินฝากประจำไว้ให้แก่โจทก์เป็นประกันแต่มิได้มีข้อตกลงเกี่ยวกับการให้สิทธิโจทก์นำเงินฝากดังกล่าวมาหักชำระหนี้ไว้ สิทธิเรียกร้องในเงินฝากจึงยังเป็นของจำเลยที่ ๑ แม้โจทก์มิได้นำเงินฝากในบัญชีที่วางประกันไว้มาหักจากยอดหนี้ ก็ต้องถือว่าจำเลยทั้งสามมียอดหนี้ค้างชำระอยู่ตามฟ้อง ซึ่งจำเลยที่ ๑ คงมีสิทธิเพียงขอให้โจทก์นำเงินฝากมาหักกลบลบหนี้ได้ ถือไม่ได้ว่าโจทก์มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันซึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือมีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ ของ พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ เมื่อนั้นที่โจทก์ฟ้องจำเลยมีจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามมาตรา ๙ โจทก์จึงฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายได้

สลักหลังใบรับเงินฝากไว้เป็นประกันหนี้ ไม่ใช่การส่งมอบสังหาริมทรัพย์ตามลักษณะจำนำไม่ถือเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

ฎ.๔๕๐/๓๖ ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ การจำนำผู้จำนำจะต้องส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจำนำเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ แม้จำเลยจะสลักหลังจำนำใบรับฝากเงินประจำและยินยอมให้ผู้ร้องนำเงินจำนวน ๑,๓๙๖,๗๗๔.๐๖ บาท ที่ฝากไว้ตามใบรับฝากเงินประจำของจำเลยเป็นประกันหนี้ที่ค้างชำระต่อผู้ร้อง แต่เงินฝากประจำจำนวนดังกล่าวที่จำเลยฝากไว้กับผู้ร้องนั้นย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องมาตั้งแต่มีการฝากเงินแล้ว จำเลยผู้ฝากคงมีเพียงสิทธิที่จะถอนเงินที่ฝากไปได้และผู้ร้องคงมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวนที่ขอถอนเท่านั้น จึงมิใช่การส่งมอบสังหาริมทรัพย์ของจำเลยให้แก่ผู้ร้องตามลักษณะจำนำแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงหาสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยในทางจำนำหรือมีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำไม่ ผู้ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย

ข้อเท็จจริงที่ฟ้องร้อง เจ้าหนี้ถือเป็นผู้มีประกันตามภาระจำนองของลูกหนี้เดิม

ฎ.๗๒๘/๔๕ ลูกหนี้ซื้อที่ดินบางส่วนจากบริษัท อ. ในขณะที่ที่ดินจดทะเบียนจำนองประกันหนี้ที่บริษัท อ. และหรือบริษัท ส. มีต่อธนาคาร ม. ซึ่งธนาคารเจ้าหนี้รับโอนกิจการมาเป็นการซื้อขายติดจำนอง สิทธิจำนองเป็นทรัพย์สินติดไปกับตัวทรัพย์สินโดยไม่คำนึงว่ากรรมสิทธิ์จะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ ตาม ป.พ.พ. ม.๗๐๒ วรรคสอง ลูกหนี้ต้องรับภาระจำนองมาด้วย เจ้าหนี้จึงยังมีบุริมสิทธิเหนือที่ดิน การที่ธนาคาร ม. จดทะเบียนปลดจำนองเฉพาะส่วนที่ดินของบริษัท อ. ในเวลาต่อมา โดยส่วนของลูกหนี้ยังคงติดจำนองอยู่และภาระหนี้ยังคงเป็นของบริษัท ส. ตามเดิม ที่ดินส่วน

ของลูกหนี้จึงติดจำนองเพื่อประกันหนี้ของบริษัท ส. ที่มีต่อธนาคาร ม. ต่อไป เจ้าหนี้จึงมีบุริมสิทธิเหนือที่ดินส่วนของลูกหนี้ในวงเงินดังกล่าว จึงเป็นเจ้าหนี้ที่มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๖ การที่ลูกหนี้ซื้อทรัพย์สินซึ่งติดจำนองมาทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับเอาแก่ตัวทรัพย์สินนั้นได้ ลูกหนี้มีฐานะเป็นเพียงผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองอันจะมีสิทธิและหน้าที่ตาม ป.พ.พ. ลักษณะ ๑๒ หมวด ๕ มิได้ทำให้ลูกหนี้มีฐานะเป็นผู้จำนอง เมื่อประสงค์จะให้จำนองประกันหนี้ของลูกหนี้ด้วย จะต้องมีการจดทะเบียนจำนองด้วยตาม ม.๗๑๔ การที่เจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงให้ทรัพย์สินที่ลูกหนี้ซื้อ

มาโดยติดจำนองนั้นเป็นการจำนองประกันหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ด้วย แต่มิได้จดทะเบียนจำนอง จึงตกเป็นโมฆะ เจ้าหนี้จึงมิใช่เจ้าหนี้ที่มีประกันในส่วนนี้

ฐานะของเจ้าหนี้ที่มีประกันพิจารณาในวันที่เจ้าหนี้ยื่นฟ้องคดีว่าเจ้าหนี้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ ถ้าบังคับคดีแก่หลักประกันไปก่อนแล้ว ไม่ถือเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

ฎ.๖๗๕๖/๓๘ โจทก์บรรยายฟ้องว่า ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระหนี้แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ย หากไม่ชำระให้ยึดทรัพย์สินจำนองขายทอดตลาด ถ้าไม่พอให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสองขายทอดตลาดชำระหนี้จนครบ ในการบังคับคดีโจทก์นำยึดที่ดินจำนองของจำเลยที่ ๔ ขายทอดตลาดได้เงินชำระหนี้บางส่วน เมื่อหักยอดหนี้แล้วจำเลยทั้งสองยังคงค้างชำระหนี้โจทก์ จำเลยทั้งสองไม่ชำระ ค่าฟ้องของโจทก์ก็ได้ฟ้องจำเลยทั้งสองในฐานะเจ้าหนี้มีประกัน เพราะขณะฟ้องคดีโจทก์มิใช่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยทั้งสองในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๖ โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องบรรยายฟ้องตาม ม.๑๐ (๒)

ฎ.๗๕๓๙/๔๘ จำเลยเป็นหนี้โจทก์ผู้รับจำนองที่ดิน ๑๐ แปลงพร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยตามคำพิพากษาในคดีแพ่ง เมื่อจำเลยไม่ชำระหนี้ โจทก์ขอศาลออกหมายบังคับคดียึดทรัพย์จำนองของจำเลยออกขายทอดตลาดไปแล้ว ๘ แปลง และไถ่ถอนจำนองอีก ๒ แปลง สัญญาจำนองจึงเป็นอันระงับสิ้นไปตาม ป.พ.พ. ม.๗๔๔ โจทก์นำหนี้ที่ยังค้างชำระมายื่นฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายภายหลังจากสิทธิตามสัญญาจำนองของโจทก์ระงับสิ้นไปแล้ว โจทก์จึงมีใช้เจ้าหนี้มีประกันผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนองในขณะที่ยื่นฟ้องคดีล้มละลายที่จะต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐ (๒)

ฎ. ๕๖๐๒/๕๒ การที่จะพิจารณาว่าโจทก์มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่ต้องพิจารณาในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีล้มละลายต่อศาล เมื่อปรากฏว่าก่อนที่โจทก์จะยื่นฟ้องคดีนี้ โจทก์บังคับคดีแพ่งโดยนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองที่ดินของจำเลยที่ ๒ ออกขายทอดตลาดได้แล้ว เช่นนี้ เมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์จำนองเนื่องจากการฟ้องบังคับจำนองแล้ว จำนองย่อมระงับไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๔ ดังนั้น ในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องโจทก์จึงมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ไม่จำต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๐

(หมายเหตุ ฎ.๓๑๐๑/๕๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

นายประกันนำหลักทรัพย์มาประกันตัวจำเลยที่ศาล ศาลไม่ใช้เจ้าหนี้มีประกัน

ฎ.๔๔๑๙/๖๐ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๖ เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วงหรือเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิบังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ และ ป.พ.พ. มาตรา ๒๔๑ บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นผู้ครองทรัพย์สินของผู้อื่นและมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งครองนั้นไซ้ ท่านว่าผู้นั้นจะยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ก็ได้...” การที่ลูกหนี้นำโฉนดที่ดินซึ่งลูกหนี้เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์มาเป็นทรัพย์หลักประกันในการขอลปล่อยตัวจำเลยในคดีอาญา เจ้าหนี้หรือศาลอาญาธนบุรีเพียงแต่ยึดถือโฉนดดังกล่าวไว้ หาได้เป็นผู้เข้าครอบครองที่ดินตามโฉนดอันเป็นหลักประกันไม่ แม้ว่าศาลอาญาธนบุรีจะมีหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินให้ระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดินก็เพื่อประโยชน์มิให้ลูกหนี้โอนทรัพย์ต่อไปเท่านั้น หาทำให้เจ้าหนี้หรือศาลอาญาธนบุรีมีบุริมสิทธิเหนือที่ดินแต่อย่างใด ส่วนการที่ลูกหนี้ส่งมอบโฉนดที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ไว้เช่นนั้น ก็มีผลเป็นเพียงบุคคลสิทธิที่จะให้เจ้าหนี้มีสิทธิยึดถือหนังสือกรรมสิทธิ์ไว้จนกว่าจะมีการปฏิบัติตามสัญญาหรือสัญญาประกันสิ้นสุดลง เจ้าหนี้จึงไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ดังนั้น เจ้าหนี้จะขอบังคับหรือใช้สิทธิในฐานะเจ้าหนี้มีประกันตามที่บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ มาตรา ๙๕ หาได้ไม่

ฎ.๑๐๔๓๘/๕๘ เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ และ ป.พ.พ. มาตรา ๒๔๑ บัญญัติว่า ผู้ใดเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นและมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งครอบครองนั้นไซ้ ท่านว่าผู้นั้นจะยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ก็ได้... การที่เจ้าหนี้จะมีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันในฐานะเจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงนั้นจะต้องเป็นเจ้าหนี้ซึ่งได้ครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้และมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คดีนี้ลูกหนี้ได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๐๘๘ มาเป็นทรัพย์สินหลักประกันในการขอลดปล่อยชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา ในการทำประกันเจ้าหนี้ก็เพียงแต่ยึดโฉนดที่ดินไว้เท่านั้น แม้ศาลจะได้แจ้งไปยังเจ้าพนักงานที่ดินให้ระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดินก็เป็นเพียงเพื่อประโยชน์ในการห้ามไม่ให้ลูกหนี้โอนทรัพย์สินไปให้ผู้อื่น หากทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิเหนือที่ดินอันเป็นทรัพย์สินหลักประกันไม่ การที่ลูกหนี้มอบโฉนดที่ดินให้เจ้าหนี้อยู่ถือไว้จึงมีผลเป็นเพียงบุคคลสิทธิที่เจ้าหนี้จะยึดถือโฉนดที่ดินไว้จนกว่าจะได้มีการปฏิบัติตามสัญญาประกันหรือสัญญาประกันนั้นสิ้นสุดลง จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้จึงต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในมูลหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ภายในเวลา ๒ เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาด ตาม ม.๒๗ และ ม.๙๑

นำหลักทรัพย์สินไปประกันตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนมิใช่เจ้าหนี้มีประกัน
ฎ.๗๓๗/๒๕๕๒ โจทก์นำมูลหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งที่ถึงที่สุดมาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลาย โดยมูลหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวเกิดจากจำเลยผิดสัญญาประกันผู้ต้องหาต่อโจทก์ และในการประกันผู้ต้องหานั้นจำเลยได้นำที่ดินตาม น.ส.๓ ของบุคคลภายนอกวางเป็นหลักประกันไว้ ขณะที่จำเลยยื่นคำร้องขอประกันและทำสัญญาประกันผู้ต้องหาโดยมิได้จดทะเบียนจำนอง โจทก์จึงมิใช่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยในที่ดินที่เป็นหลักประกัน ถือไม่ได้ว่าโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ดังนั้น โจทก์จึงสามารถฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙ โดยมีต้องปฏิบัติตามความใน ม.๑๐

การฟ้องคดีล้มละลายโดยเจ้าหนี้มีประกัน

มาตรา ๑๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๙ เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(๑) มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และ

(๒) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้อง ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

หลักเกณฑ์สำคัญในการฟ้องคดีของเจ้าหนี้มีประกัน

๑. ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขตาม มาตรา ๙

๒. มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

๓. กล่าวในฟ้องถึงการยอมสละหลักประกัน หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้อง ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้แล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

**๒.มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่า
ตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน**

๒.๑ ลูกหนี้จำนองทรัพย์สินของตนเองประกันหนี้ของตนเอง โดยไม่มีข้อยกเว้น
ตาม ป.พ.พ. ม.๗๓๓

มาตรา ๗๓๓ ถ้าเอาทรัพย์สินจำนองหลุด และราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำกว่า
จำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี หรือถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ ได้เงิน
จำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใดลูกหนี้ไม่
ต้องรับผิดชอบในเงินนั้น

สรุป เจ้าหนี้มีประกันที่จะฟ้องคดีล้มละลาย ต้องเป็นกรณีที่ผู้จำนอง
กับลูกหนี้เป็นบุคคลคนเดียวและมีข้อตกลงยกเว้น ป.พ.พ.มาตรา ๗๓๓

การจำนองซึ่งมีข้อตกลงยกเว้น ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๓

ฎ.๘๒๖๐/๕๐ มาตรา ๗๓๓ แห่ง ป.พ.พ. เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานถึงเจตนาของ
คู่กรณีโดยเฉพาะ และมีได้เกี่ยวกับศีลธรรมตามที่นิยมกันในหมู่ชนทั่วไปหรือธรรมเนียม
ประเพณีของสังคม จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือ
ศีลธรรมอันดีของประชาชน โจทก์อาจตกลงกับจำเลยเป็นประการอื่นพิเศษนอกเหนือจากที่
มาตรา ๗๓๓ บัญญัติไว้ได้

ฎ.๘๘๕๑/๕๑ ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๓ ไม่มีข้อจำกัดว่าต้องใช้บังคับเฉพาะในกรณีที่
ลูกหนี้จำนองทรัพย์สินของตนเองเท่านั้น จึงใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลหนึ่งจำนองทรัพย์สินของ
ตนไว้เพื่อประกันหนี้บุคคลอื่นจะต้องชำระด้วย

(หมายเหตุ ฎ.๑๕๐๗/๓๘, ฎ.๑๖๘/๑๘ วนฉ.ทำนองเดียวกัน)

สรุป ผลจากการแก้ไข ป.พ.พ.

เจ้าหนี้มีประกันที่จะฟ้องคดีล้มละลายตามหลักเกณฑ์การฟ้องคดี
ล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกัน ต้องเป็นกรณีที่ผู้จำนองกับลูกหนี้เป็นบุคคลคน
เดียวกันและมีข้อตกลงยกเว้น ป.พ.พ.มาตรา ๗๓๓

๒.๒ บุคคลอื่นจ้างอรรถประโยชน์ตนเองประกันหนี้ของลูกหนี้ ตาม ป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ ที่แก้ไขใหม่ (เฉพาะสัญญาที่ทำตั้งแต่ ๑๒ ก.พ. ๕๘)

มาตรา ๗๒๗/๑ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ผู้จ้างซึ่งจ้างอรรถประโยชน์ของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้เกินราคาอรรถประโยชน์ที่จ้างในเวลาที่ยังจ้างหรือเอาอรรถประโยชน์จ้างหลุด

ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จ้างรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง หรือให้ผู้จ้างรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะอยู่ในสัญญาจ้างหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ดินบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการตามกฎหมาย หรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จ้างอรรถประโยชน์ของตนไว้เพื่อประกันหนี้ของนิติบุคคลและผู้จ้างได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

หมายเหตุ

ม.๗๒๗/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ (ใช้บังคับ ๑๒ ก.พ.๕๘)

ม.๗๒๗/๑ วรรคสอง ตอนท้าย แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ (ใช้บังคับ ๑๕ ก.พ.๕๘)

๒.๓ ผู้รับจ้างอรรถประโยชน์ผู้รับโอนอรรถประโยชน์จ้าง

ผู้รับจ้างมีสิทธิบังคับจ้างอรรถประโยชน์ได้เฉพาะการขายทอดตลาดอรรถประโยชน์ซึ่งจ้างเท่านั้น หากได้เงินสุทธิน้อยกว่าที่ค้างชำระและยังขาดอยู่เท่าใด จำเลยผู้รับโอนอรรถประโยชน์ซึ่งจ้างไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้

ฎ.๕๕๘๔/๕๕ โจทก์ในฐานะผู้รับจ้างมีบุริมสิทธิเหนืออรรถประโยชน์ซึ่งจ้างที่จำเลยรับโอนจากการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดี โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม. ๖ แต่โจทก์ก็มีสิทธิบังคับจ้างอรรถประโยชน์ได้เฉพาะจากการขายทอดตลาดอรรถประโยชน์ซึ่งจ้างเท่านั้น หากได้เงินสุทธิน้อยกว่าที่ค้างชำระและยังขาดอยู่เท่าใด จำเลยผู้รับโอนอรรถประโยชน์ซึ่งจ้างไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับชำระหนี้เอาอรรถประโยชน์ของจำเลยเกินกว่าตัวอรรถประโยชน์ที่เป็นหลักประกัน โจทก์จะฟ้องจำเลยให้ล้มละลายไม่ได้ ต้องห้ามตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๐ (๑)

๓. กล่าวในฟ้องถึงการยอมสละหลักประกัน หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้แล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

ไม่ว่าหลักประกันจะมีราคาเพียงใด เจ้าหนี้นี้มีประกันต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐

ฎ.๓๑๓๔/๔๗ โจทก์เป็นเจ้าหนี้นี้มีสิทธิเหนือหุ้นของบริษัทเงินทุน ส. อันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ในทางจำนำ จึงเป็นเจ้าหนี้นี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๖ การฟ้องคดีต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐ (๒)

หากนำราคาหลักประกันหักออกจากจำนวนหนี้แล้ว หนี้ส่วนที่ขาดไม่ถึงจำนวนที่ กม. กำหนด เจ้าหนี้นี้ฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายไม่ได้

ฎ.๒๗๙๐/๕๒ โจทก์ตีราคาหลักประกันมาในฟ้อง เมื่อนำราคาหลักประกันหักกับหนี้ที่ค้างแล้ว จำเลยที่ ๑ เป็นหนี้โจทก์ไม่ถึง ๑ ล้านบาท โจทก์ไม่อาจนำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ ๑ ให้ล้มละลายได้

เจ้าหนี้นี้มีประกันฟ้องคดีล้มละลายโดยไม่ปฏิบัติตาม ม.๑๐ ถือว่าฟ้องไม่ชอบ

ฎ.๑๗๕/๒๙ โจทก์เป็นตัวแทนซื้อหุ้นของบริษัทให้แก่จำเลยผู้เป็นตุ๋นโจทก์ได้ออกเงินตรองชำระค่าหุ้นดังกล่าวแทนจำเลยไปก่อนเช่นนี้ โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิยึดหุ้นวงใบหุ้นสำหรับหุ้นที่โจทก์ซื้อแทนจำเลยและยังคงอยู่ในความครอบครองของโจทก์ได้จนกว่าจำเลยจะชำระเงินที่โจทก์ตรองออกแทนจำเลยไปก่อนตาม ป.พ.พ. ม.๒๔๑, ๒๔๔ และ ๘๑๙ เมื่อโจทก์มีสิทธิยึดหุ้นวงใบหุ้นซึ่งเป็นทรัพย์สินของจำเลย โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้นี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม. ๖ ฉะนั้นโจทก์ต้องปฏิบัติตาม ม.๑๐ (๒) โดยกล่าวมาในฟ้องว่าถ้าจำเลยล้มละลายแล้วโจทก์ยอมสละหุ้นของจำเลยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหุ้นดังกล่าวมาในฟ้องด้วย เมื่อโจทก์ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบที่ศาลจะรับไว้พิจารณา

เจ้าหนี้มีประกันฟ้องคดีล้มละลายโดยไม่ปฏิบัติตาม ม.๑๐ ถือว่าฟ้องไม่ชอบ

ฎ.๒๑๙๓/๕๐ ได้ความตามฟ้องว่า โจทก์มีทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เป็นประกัน โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๖ การจะฟ้องให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ล้มละลาย โจทก์ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ (๒) โดยกล่าวมาในฟ้องว่าถ้าจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ล้มละลาย จะสละที่ดินหลักประกันของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาที่ดินดังกล่าวมาในฟ้องซึ่งหักกับจำนวนหนี้แล้ว จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ยังคงเป็นหนี้ โจทก์ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่โจทก์บรรยายฟ้องว่าเมื่อนำราคาประเมินของที่ดิน พร้อมสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดรวมเข้าด้วยกันแล้วนำมาหักทอนกับจำนวนหนี้ที่จำเลยทั้งสามยังค้างชำระหลังหักราคาหลักประกันออกแล้วเป็นหนี้ซึ่งสามารถกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน และมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อโจทก์ไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ฟ้องของโจทก์ในส่วนของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ จึงไม่ชอบที่จะรับไว้พิจารณา

เจ้าหนี้มีประกันฟ้องคดีล้มละลายโดยไม่ปฏิบัติตาม ม.๑๐ ถือว่าฟ้องไม่ชอบ

ฎ.๕๓๙๔/๖๐ โจทก์เป็นเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลย คือหุ้นของจำเลย ในบริษัท พ. ในทางจำนำ โจทก์จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๖ การฟ้องคดีของโจทก์ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ (๒) กล่าวคือ โจทก์ต้องกล่าวมาในฟ้องว่าถ้าจำเลยล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่สำหรับจำเลยซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้องให้ปรากฏข้อความตามมาตรา ๑๐ (๒) คำฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบ

เจ้าหนี้มีประกันฟ้องคดีล้มละลายโดยปฏิบัติตาม ม.๑๐ การตีราคาหลักประกันเป็นสิทธิของโจทก์ที่จะตีราคาตามที่เห็นสมควร ราคาหลักประกันที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นเรื่องที่คู่ความนำสืบได้ในชั้นพิจารณา

ฎ.๒๒๗๕/๕๓ โจทก์บรรยายฟ้องตีราคาหลักประกันมาในคำฟ้องเท่ากับราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีคือ ๓,๘๗๖,๒๐๐ บาท และเมื่อนำมาหักกับจำนวนหนี้ของโจทก์แล้วเงินยังขาดอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท การตีราคาหลักประกันในการบรรยายฟ้องเป็นจำนวนเท่าใดเป็นสิทธิของโจทก์ที่จะตีราคาตามที่เห็นสมควร หากในชั้นพิจารณาปรากฏว่าหลักประกันของโจทก์สูงกว่าที่ตีราคาเมื่อนำมาหักจำนวนหนี้แล้วเหลือน้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับบุคคลธรรมดา ศาลก็ต้องยกฟ้อง ดังนั้น ราคาหลักประกันตามที่โจทก์กล่าวในฟ้องจึงเป็นเรื่องที่คู่ความจะต้องนำสืบในชั้นพิจารณา คำฟ้องของโจทก์ชอบด้วย พ.ร.บ.ล้มละลาย ม. ๑๐ (๒) แล้ว

การตีราคาหลักประกันต้องถูกต้องเหมาะสม ศาลมีอำนาจตรวจสอบการตีราคาหลักประกันของโจทก์ด้วย

ฎ.๑๔๘๗๐/๕๘ การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกัน พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๐ (๒) บังคับให้โจทก์ต้องตีราคาหลักประกันมาในฟ้อง ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดสำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันของลูกหนี้ที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันนั้นได้ก่อนเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ซึ่งเมื่อนำราคาหลักประกันมาหักชำระหนี้แล้ว เงินยังขาดอยู่เท่าใด หนี้ส่วนที่เหลือย่อมเป็นหนี้ธรรมดาเฉกเช่นเดียวกันกับเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ฉะนั้น การตีราคาหลักประกันจึงต้องถูกต้องเหมาะสมด้วย หากตีราคาหลักประกันต่ำเกินสมควรเพียงเพื่อให้จำนวนหนี้อยู่ในหลักเกณฑ์ในการฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็จะเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ ศาลจึงมีอำนาจพิจารณาตรวจสอบการตีราคาหลักประกันของโจทก์ด้วย

...(ต่อ)

การตีราคาหลักประกันต้องถูกต้องเหมาะสม ศาลมีอำนาจตรวจสอบการตีราคาหลักประกันของโจทก์ด้วย

ฎ.๑๔๘๗๐/๕๘ ... (ต่อ)

คดีนี้เจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินราคาทรัพย์สินจำนองอันเป็นหลักประกันเป็นเงิน ๑,๗๖๒,๔๖๐ บาท ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้โต้แย้งการประเมินว่าราคาไม่สมควร ถือได้ว่าโจทก์ยอมรับราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว โจทก์ตีราคาหลักประกันมาใหม่ในฟ้องเป็นเงิน ๘๐๓,๔๓๒ บาท ต่ำกว่าที่เจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินไว้ประมาณครึ่งหนึ่ง ทั้งโจทก์มิได้นำผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมาอธิบายหลักเกณฑ์วิธีการประเมิน ดังนั้น การประเมินหลักประกันของโจทก์จึงไม่มีน้ำหนัก เชื่อว่าไม่น่าจะเป็นราคาที่ถูกต้องเหมาะสม ในวันฟ้องคดีนี้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นหนี้โจทก์ ๒,๑๙๒,๓๙๑.๗๑ บาท เมื่อนำราคาประเมินหลักประกันของเจ้าพนักงานบังคับคดี ๑,๗๖๒,๔๖๐ บาท มาหักออกจากจำนวนหนี้ดังกล่าวแล้วเงินยังขาดอยู่เพียง ๔๒๙,๙๓๑.๗๑ บาท สำหรับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอันเป็นจำนวนน้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โจทก์จึงไม่อาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้ล้มละลายได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ มาตรา ๑๐ (๒)

เจ้าหนี้มีประกันบรรยายฟ้องถูกต้องตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๐ (๒) หรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ฎ.๒๑๐๔/๔๙ ปัญหาที่ว่าโจทก์เป็นเจ้าหนี้มีประกันได้บรรยายฟ้องถูกต้องตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๐ (๒) หรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๔๒ (๕), ๒๔๖, ๒๔๗ ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๒๘

ฎ.๔๒๗๘/๓๔ ปัญหาว่าโจทก์เป็นเจ้าหนี้มีประกันแต่มิได้บรรยายฟ้องว่าเมื่อจำเลยล้มละลายแล้วโจทก์ยอมสละทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายจึงเป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบนั้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบฯ แม้จำเลยมิได้ให้การต่อสู้ไว้ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ จำเลยกู้เงินโจทก์และทำหนังสือสัญญาจำนำจักรเย็บผ้าแก่โจทก์แต่มิได้มอบจักรเย็บผ้าให้โจทก์ไว้ ถือไม่ได้ว่ามีการจำนำตามป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ โจทก์จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกัน

ฎ.๖๗๕๖/๓๘ โจทก์เป็นเจ้าหนี้มีประกันได้บรรยายฟ้องโดยไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๐ (๒) แม้จำเลยที่ ๔ มิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๑ แต่เป็นปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบฯ จำเลยที่ ๔ มีสิทธิที่จะยกขึ้นอ้างได้ในชั้นฎีกา

จบการบรรยาย